

Milan Kleč
URA RESNICE

1.

Gotovo mi bo vse skupaj težko zdrselo z jezika. Gotovo sem tako odlašal s tem priznanjem, da me je že bolelo, takoj pa moram dodati, da ni bilo vedno tako. Saj sem prav užival v vsem sprenevedanju, ali pa tudi to ne drži, ker bo bolj na mestu, če rečem, da se vsega skupaj sploh nisem več zavedal, oziroma nisem imel občutka, da bi kaj igral in sploh da bi bilo kaj narobe.

Okrog novega leta je bilo. Ciljam na silvester in te reči, ko se vrstijo zabave, ki sem jih do sedaj kar spretno obvladoval, zadnje leto pa ni več teklo tako gladko. Kar nekaj spodrseljajev je bilo že v mesecih pred njimi in niti mi ni potrebno posebej razmišljati, kdaj me je napadlo tisto odločilno. Saj ne vem, kje naj začnem. Ko se svet začne podirati, je pač neustavljivo, čeprav se je vse skupaj priklatilo dokaj hinavsko. Saj je vedno tako, nikoli pa si nisem mislil, da imam lahko zaradi tega težave. Govorim o krizah in podobnih rečeh, ki so se me ogibale, kot da bi bil kužen. A doletelo me je, prekleto, da me je, in ne vem, če se bom lahko še pobral. Vedno sem se smejal krizam. Če si lahko dovolim, potem sploh nisem vedel, o čem se je govorilo. To, da pač nekdo ne more delati, mi je bilo več kot razumljivo in kaj potem, če sam nisem nikoli. Kaj nisem nikoli delal? Prav o tem govorim. Ne, ne, naredil bom nekaj korakov in se odpravil po *Bambija*, ki je izšel pod mojim imenom. Saj bom tudi to razjasnil, brez skrbi, da bom, saj sem si končno zaradi tega zavihal rokave. Takoj moram dodati tudi naslednje. Pred leti sem se na vse pretege hvalil, ja, prav hvalisal sem se, da v mojem stanovanju ni knjig in kaj šele, da bi v njem strašile knjige z mojim imenom. Kaj se je spremenilo in kdaj sem

tako zdrknil? Obvezno moram še nekaj dodati. Pred leti sem se namreč selil in kako sem bil vesel, ko sem se znebil še tistih nekaj redkih knjig, ki sem jih imel v prejšnjem stanovanju, tako da je bilo naravnost navdušujoče, kako so se kakšni obiskovalci čudili, ko v mojem stanovanju ni bilo niti ene samcate knjige. Kaj pa vem. Ti pisatelji so blazni. Ti pisatelji živijo med knjigami, ki so pa mene vedno nepopisno motile. Nekaj časa sem si celo lagal, da so strupene. Mislim na tisk. Čisto fizično, raztapljal naj bi se svinec in ti silil v telo. Dobro, tega gotovo ni več, a knjige so vsaj meni vedno smrdele. Več jih je bilo, bolj neznoten smrad je bil v takšnih stanovanjih, čeprav je po drugi strani res, da velika knjižna omara vzbuja že sama po sebi nekakšno spoštovanje. Nekako majhnega se počutiš, ko si obdan z njimi, to je s knjigami. Se potem nisem hotel počutiti takšnega? Ne, ne, zafrkavam se, končno pa to niti ni pomembno, zdaj raziskujem, kako se je sploh znašla knjiga z mojim imenom v mojem stanovanju in to še pretkano skrita v omari. Kar odlašam. Spomnil sem se namreč leta nazaj, ko je vstopil v mojo sobo bratranec. Ja, živel sem še pri očetu in materi, dobro, tudi brat se je gibal po tisti kvadraturi, omenjam pa to zaradi tega, ker bo igral v naslednjih vrsticah prav moj oče prekleto vlogo. Kar glavno bo imel dodeljeno, smo pa zaenkrat še pri knjigah. Če tako rečem, potem se nekako omejujem na njih, za to priložnost bodo pa vzporedno z njimi morda funkcionirale le še slike, toda počasi. Hotel sem povedati, da je bila v mojem otroštvu, dobro, pa saj sem bil že v puberteti, le v moji sobi kakšna knjiga. Oče mi je izdelal celo nekakšno knjižno omaro, ki pa ni bila prevelika. Takšna je bila, da si jo postavil na pisalni mizo, se pravi, da so bile na njej tri, največ štiri poličke. Ne, nisi mogel stlačiti nanje preveliko knjig, recimo ravno prav, bil pa je tisti bratranec

rahlo pretresen, kar morda ni pravi izraz, a takoj jih je opazil in izrekel zanimivo pripombo, ki je očitno nisem pozabil.

»A si ti vse te knjige prebral?«

Prikimal sem, ne bom rekel, da sem se začel ritensko umikati, dosti drugače pa tudi ni bilo. V njegovih očeh sem opazil določeno spoštovanje, jebenti boga. In to spoštovanje, ki se ga očitno ne da kar tako zlepa pozabiti. Saj bi ga tudi zgrda, če bi le šlo, toda kot da mi je godilo, kar me je predvsem presenetilo, ker sam do knjig nisem čutil ničesar podobnega. Celo daleč od tega, bolj sem opremljal stanovanje in že včasih so k temu sodile tudi knjige. Pa še nekaj je. Malo me je bilo sram, ker so bile med pravimi knjigami tudi tiste, ki so imele stiropor vmes. Ni kaj, to so bili lovi na platnice in nikakor ne na knjige. Temu se je včasih reklo, da se jih je kupovalo na meter, proti čemur nisem imel nikoli, ampak zares nikoli čisto nič. Celo nasprotno, drugače pa je, če te o tem kdo kaj neposredno vpraša, saj vsaj jaz na tako iskreno vprašanje nisem še nikoli do tedaj naletel in niti kasneje ne. Kar pa se tiče tistih knjig s stiroporjem vmes. Ne vem, a zasijalo mi je nekakšno upanje. Kot da ni nikoli prepozno in prav nobene tesnobe ne čutim, če kaj takega rečem, in kaj potem, če bi bil to za koga in celo za premnogega že skrajn cinizem. Se bom že dotaknil imen, brez skrbi, da se jih bom, in kaj potem, če še nikoli ni bilo drugače, moram pa nekako končati tisti obisk, ki me je povsem presenetil, takoj pa moram dodati, da ni samo mene, ker je sledilo nadaljevanje, ki morda še vedno traja. To tako rečem in tudi skrivnosten nočem biti, končno se bo vse razodelo, spet pa ne bom rekel, da prekmalu, a končno vsaj na tem mestu za nič drugega ne gre. Bratranec je bil seveda sin očetovega brata, bratje so se pa bolj ali manj sovražili. Za

ta primer ne bi bil bolj podroben, toda kot da bi mojemu očetu prišlo prav, saj se tisti moj bratranec ni ustavil in je tudi v kuhinji povedal svojemu očetu, da jaz berem. Bili smo še otroci, jaz sem se počutil, kot da se nekaj silim, moj oče pa očitno ravno nasprotno. Bratranec je zagrabil svojega očeta za rokav in ga začel vleči v mojo sobo. Saj ni bila moja, da tudi to razjasnimo, in le kako bi bila, če je bila v njej televizija, kjer so se vsaj ob večerih zbirali vsi člani moje družine. Moj oče je bil presenečen, torej njegovo delo ni bilo zaman. Sploh ne, kar se še vedno izkazuje, res pa je, da bi lahko sedaj dodal mnogo pomislekov, kar bom končno tudi prav kmalu storil, saj kako je bilo s knjigami? Ne vem, če bi moral govoriti tudi resnico, mislim, če sem jih dejansko prebral ali jih nisem in kako so se sploh znašle v našem stanovanju. Vsekakor skoraj na silo. Vse je bilo bolj naključje kot kaj drugega. V gimnaziji sem sedel, nisem si tega izbral, posedli so naju pač skupaj s sošolcem, ki je bil mahnjen na knjige. Kurc, zdel se mi je frajer. Gotovo tako, kot sem se jaz zdel svojemu bratrancu. Dobro, za njega ne vem, niti se ne bi pozanimal, če je šel potem tudi sam na lov na knjige, a mene je sošolčeva obsedenost nekako navdušila. Še vedno ne bom izdal, če sem kakšno knjigo prebral ali ne, toda napotil sem se v antikvariat, ki je bil včasih le eden in kjer si kot dandanes dobil poceni knjige. Dalo se jih je tudi krasti, kako da ne, kot se jih je dalo zmakniti tudi v prodajalnah pohištva, če sem že omenil knjige, ki so imele med platnicam stiropor in ki so me malo prej nezadržno zamikale. Tega ne bom pozabil, saj niti ne morem, ker v njih vidim določeno rešitev, ki bo morda premogla zvrhano mero humorja, takrat davno pa je bilo tako, da so knjige obležale na mizi, da so obležale tudi kje drugje in je oče besen sklenil, da je treba temu napraviti red. In če hočeš napraviti red knjigam, potem je

najbolje, da za njih narediš knjižno polico, da pa ne bi po nepotrebem uničeval stene, je še bolj primerna knjižna omara. Točno tako je tudi bilo, saj si je fotr zavihal rokave in kako sem bil enkrat presenečen, ko knjige niso bile razmetane, ampak so bile lepo zložene, prav lično po velikosti in barvi, v temu primerni omari. Ja, moj fotr je bil več vsega. Delavec skratka, ki mu ni bilo nič tuje. Očitno je tudi mizaril in to sploh ne slabo, saj če sem malo bolj natančen, potem je požela odobravanje tudi omara, bolje omarica, ki se z leti ni spreminjala. Vsaj zame, skratka bratranec je povlekel za rokav svojega očeta v mojo sobo, ki je še vedno pod narekovaji, in mu je pokazal knjige.

»Koliko knjig!« je bil navdušen.

Ne vem, če bi se mi zgodilo kaj takega dandanes, potem bi mislil, da se je zabaval. In to krepko in obenem tudi dobro, a nekdanj je bilo tudi s tem drugače. Saj ne vem, ampak tudi stric je zrl v knjige s spoštovanjem. Prav s strahospoštovanjem, nisem se pa bal, da bo omedlel ali kaj podobnega. Celó sam je pristavil isto vprašanje, nisem mu pa jaz odgovoril, temveč se je zavzel zame kar moj bratrančič.

»Ja, vse je tudi prebral.«

Stric je bil vidno osupel. Ne vem, če je umestno navesti, toda moji sorodniki so ostali na kmetih. Kar nazaj bi vzel besedo, ker mi ni jasno, kakšno povezavo imajo kmetije s knjigami. Gotovo nobene, a tako je razmišljal moj oče, pa se nič ne opravičujem. Zaničeval jih je. Ja, vse moje dokaj razvejano sorodstvo je dobesedno zaničeval in predvsem dajal v nič. Češ da so kmetje, kar je pomenilo, da je bil edini, ki se je premaknil z rodne grude v mesto. In to mu je veliko, če ne že največ, pomenilo. Drugi so bili pa kmetje. Njegovi bratje in sestre pa še največji. Tudi kmetje, kaj pa, in zakaj bi se potem razlikovali od njih njihovi

otroci. Jebenti boga, v očetovih očeh sem opazil nekakšno zmagoslavje, h kateremu sem nehote veliko pripomogel. Kot da bi jih dobil v pest in kot da bi našel pravi razlog, da jih je začel še bolj sovražiti. Najbrž bi moral dodati še kakšno svoje mnenje, mislim, kako bi se o vsem skupaj izrazil jaz, ker to gledam za nazaj. Nemudoma lahko rečem, da so bili očetovi bratje in sestre predvsem možakarji in ženske na mestu. In tudi njihovi otroci. To potrjujem, čeprav je veljalo bolj za očetovo stran, materina je bila bolj vprašljiva, s čimer nočem reči ničesar drugega, kot to, da je mojega očeta mesto pokvarilo, kot je pokvarila bližina mesta že vse in to prav vse, ki so se mu le za las približali, ne bi pa tega posebej raziskoval, naj le dodam, da sva bila, pa nič roko na srce, vsaj za moje pojme jaz in moj brat najbolj zavožena, kjer res ni kaj. In kako se je končal tisti obisk? Vsaj zame tako, da sem bil rahlo zmeden, bolj natančen spet ne bom, je bil pa obisk bolj pomemben za nekaj drugega, recimo temu, da je bil odločen za očeta, ki je postal neverjetno poskočen, saj sem, kakor sem bil nakazal, neverjetno zrasel v njegovih očeh. Doživel je nekakšno zmagoslavje in to povsem nehote, nekakšen triumf, ki je bil vsaj zanj posledica mestnega življenja, v kar sem se lahko prepričal že naslednji dan, ker kaj se je zgodilo? Tega od svojega očeta ne bi nikoli pričakoval, spet pa ne govorim, da je bil poln presenečenj, končno se je obnašal samo po sebi umljivo, ker če je že doživel takšno zmago, potem ni bilo nikjer rečeno, da se ne da doživeti še večje. In kako je to izvedel? Ja, izredno preprosto. Napotil se je v knjigarno. Še dobro se spomnim, da je bila pod Nebotičnikom. In le kaj mu je bilo, da je namenil težko prisluženi denar za knjige. Ne bi o našem življenju, bolje bi rekel, da je bilo tisto životarjenje, a kaj bi z njim, ker tistega nakupa pa tudi ne bom nikoli pozabil. Same oči so me bile,

oče pa je žarel v vseh pogledih, saj se je natančno zavedal, kako bo prav s knjigami še bolj razorožil vse svoje sestre in brate in obenem njihovo mladež. Vsi so mu sicer še kaj sem pa tja oporekali, toda kot da mu ne bodo mogli več in to zgolj zaradi preprostega dejstva, ki so bile knjige. Jebenti boga. Ne bom pa izdal niti tega, če je bil moj oče bralec. Končno, zakaj bi pa bil, saj mu ni bilo treba. Njegov brat, oziroma njegovo obnašanje, je bilo več kot prepričljivo. Strah ga je bilo knjig. Strah ga je bilo gotovo tistega, kar je bilo med platnicami in kaj naj rečem? Naše stanovanje se ni spremenilo v kakšno knjižnico, toliko občutka je moj oče imel, je pa bilo v dnevni sobi, ki je bila tudi moja soba, vedno več knjig. Niso me izrinile in sploh ne vem, kaj naj k temu dodam. Obiske drugih njegovih bratov in sester? Morda obisk istega brata ter njegovega bratranca, ki sta bila vedno bolj bojazljiva, dokler nas nista nehala obiskovati, saj je bilo knjig vedno več. In to debelih knjig, ker toliko občutka, kot že rečeno, je moj oče že imel, saj jebeš knjižico, ki ima kakšnih sto strani. Med platnicami se jih je moralo drenjati petsto in več, in takšen špeh je vlival res spoštovanje in obenem tudi pokoro. Že v mojih očeh, da si sploh nisem upal predstavljati, kako je nekdo tako blazen, da jih je sposoben prebrati, če sem pa cilj in meril še naprej, je bilo pa skoraj grešno, da jih je nekdo celo napisal. Tega sem se pa tudi jaz bal in tudi meni je to vlivalo spoštovanje.

Še kaj? Ne bi rekel, dejstvo pa je, da je požel priznanje, ko so mu v isti knjigarni vsilili tudi poezijo. Prav smešni so bili tisti pogovori. Še zdaj so mi, ker moj oče in poezija ali pa jaz in poezija, že če bi jo denimo samo bral, tukaj ni bilo nobene povezave in če sem usmiljen do tistih, ki jo pišejo, bi moral biti kruto in neizprosno osoren do tistih, ki jo celo berejo, a blagor jim, toda ne bi se spuščal v to,

čeprav je bila prav poezija nevarno podjetje, saj bi ga lahko začeli sorodniki celo zaničevati, da se je čisto pootročil, česar bi bil deležen tudi jaz, resnica pa je, da se ni vedelo, kdo v našem stanovanju bere in kdo ne. Vsi smo bili sumljivi, čeprav le v pogledih sorodnikov, kakšnih znancev in, ne vem, morda bi moral zaupati tudi to, da ne bo videti, da sem živel brez matere. Sploh ne. Bila je šivilja, v moji sobi je bilo ogledalo, kjer so njene stranke pomerjale obleke, in tudi moja mati je bila vedno bolj zadovoljna, čeprav nisem nikogar videl s knjigo v rokah, toda kot da bi jo začele prav zaradi knjig tiste stranke, ki jim je šivala, spoštovati. Nenavadno, ali pa tudi ne. Končno, kaj pa je mene brigalo. Kmalu sem se preselil in kmalu sem na vse skupaj pozabil, se je pa začelo življenje dokaj pretresljivo odvijati. Tudi zame, kako da ne, končno sem že začel ta del z določenim priznanjem, češ da sem se napotil po knjigo, ki je podpisana z mojim imenom. Nazadnje bi se moral le prikopati do nje, kar gotovo ne bi bilo slabo, a kaj ko te spomini zasanjajo. Je že tako, govoril sem pa o krizi, česar nisem pozabil, spet pa ne govorim, da je kriza pač zadeva, ki se je ne da pozabiti. Sploh ne.

2.

Je pa štirideset let kasneje prišlo do tega nenadejanega zanimanja za knjige, podpisane z mojim imenom. In to polnim, in kar strah me zajame, da jih bom moral nekako zaobjeti in to vseh štirideset let. Dolga dolga leta so to, predvsem pa postanem ves razdražen, saj sem nekako preživel. Prav pred kratkim sem dopolnil, če sem bolj natančen, pred slabega pol leta je bilo to, petinpetdeset let.

O, jebenti. Nikoli si ne bi mislil, prav gotovo ne. Rojstnih dni sicer ne praznujem, a ta me je kar nekako raznežil. Prekleta da me je, naj samo povem, kako sem se zjutraj pogledal v ogledalo, se nasmejäl in samemu sebi voščil, saj petinpetdeset let ni kar tako, še posebej pa ni kar tako pri mojem načinu življenja. Gotovo bom kaj povedal o tem. Končno bom tudi moral, utrnilo pa se mi je, da moje življenje predvsem ni bilo tako naravnano. Kot da naj bi se odvijalo na krajši rok, kar pa je po drugi strani pomenilo, da se bom prekladal vsaj še nekaj let, in prav petinpetdeseta so tista, ko pomisliš že na penzijo. Jebenti boga. Prav vzdihujem in tudi tisto jutro ni bilo drugače, kar pa že pomeni skrbi, vsaj kakšnih deset let bi moral še speljati, da bi šel v zaslužen ali malo manj zaslužen pokoj, kakor se že reče. Nekateri življenje enostavno prešpricajo in če že za koga velja takšna oznaka, potem velja zame. Prepričan sem v to, kako pa preživeti še kakšnih osem, deset let, to je bilo pa že drugo vprašanje, kar smeh mi je zamrl, niti se ni to počasi dogajalo, ker prav s tem so se začele napovedovati krize, ki sem jih bil omenil. Svet se mi je majal, včasih je šlo kaj dosti bolj neopazno mimo, spremenil sem se, tu res ni kaj, še bolj pa se je spremenilo okolje, v katerem se gibljem in prav o tem govorim, saj me nekateri izpadi pred leti ne bi prizadeli, oziroma me sploh ne bi ganili, niti mi ne bi prišli do živega, sedaj pa se je to spremenilo. In kakor da mi gre za nohte, zato se mi zdi, da bom moral končno že s kakšnim podatkom na dan. Najprej naj opraviš s tistim *Bambijem*, z besedami na zavihku, ki jih bom preprosto prepisal, takšno moje obnašanje pa so sprožili drugi dogodki. In to prav tisti, s katerimi sem začel, oziroma sem jih bolj nakazal. Ja, *Bambija* imam pred sabo.

Bambija? Jebenti boga, res sem bambi. Imam ga pa pred sabo in ne vem, če se lahko še znesem nad knjigo,

ker kako je grda. Če se pa lahko, sem mislil predvsem zaradi tega, ker se ne morem več skrivati za videzom. Res, kot da bi bil vmes stiropor, a če sem malo natančen, vsaj malo, potem vse skupaj izkrivljam in spet se mi kažejo moja leta. Dobro da sem preživel in nič neobičajnega ni, da sem bil tako presenečen nad tem dejstvom, hkrati pa govorim o videzu. O videzu knjige, da smo si na jasnem. Kako zgleda in te reči. Res je špeh, res sem govoril, kako špeh sam po sebi vzbuja spoštovanje, ampak ali to res še drži? Z opremo knjig sem se še okrog prinašal in recimo, da sem to počel prav uspešno, a ta *Bambi* se mi je zalezal pod kožo. Kurc, malo bom še odlašal. Kaj pa se zamudim, a ne morem biti več tako ležeren, kot sem bil denimo še pred letom in kaj šele dvema. Vse se je spremenilo, a nekako si prigovarjam, da se moram držati nekakšnega vrstnega reda, ne pa da me skoraj oblivajo solze. Jebenti boga. Skratka, grozna oprema. Še to mi ni šlo več dobro od rok, saj kot da bi se res skrival za njimi in kot da me ni nič drugega zanimalo. Pri knjigah. Še vedno smo pri knjigah, kje pa drugje, toda zraven se mi takoj utrne pomislek, če je temu res tako, z opremo *Bambija* sem bil pa izrazito nezadovoljen, pa se nič ne spravljam na opremljevalko. Imel sem celo izbiro, da posežem v njena likovna dela, in sam sem bil tisti, ki je naredil slab izbor, ali kako bi rekel. Niti to mi ni šlo več od rok, kar pa je bil že signal za alarm, za celovit preplah, ker sem se do tedaj z vsako novo knjigo z mojim imenom počutil dan, dva v redu. Vsaj dan, dva. Če mi je bila oprema všeč, ta *Bambi* je bil pa daleč od tega in seveda te potem nehote premami vsebina, mislim, če je sploh kaj med vrsticami v tem primeru vredno branja. Vedno bolj se razkrivam, a do tega je prišlo in razkril se bom, pa če je ne vem kaj. Ni več poti nazaj. Najbrž zaradi tega odlašam, ker soočenje bo prav gotovo boleče,

spomnil sem se pa opreme knjige, ki je nosila naslov *Še vedno sam*. Že takrat se je nakazovalo, da lahko nastopijo kritični trenutki, toda izmuznil sem se še, kar se je pripetilo po čistem naključju. Nič, moram to zaupati. To ali tisti zagaten pripetljaj, ko sem povsem slučajno predčasno dobil po elektronski pošti mejl, ki je razkrival naslovnico.

3.

Kaj takega pa še ne. Delal jo je Berk. To naj bi bilo ime, ki garantira, da oprema ne more biti zgrešena, a kako je kiksnil. Ali pa je zadel?! Spomnim se, ko sem odpiral tisto elektronsko pošto. Vedno sem bil nestrpen in to zelo, ko je bila v igri oprema knjige, pri tej sem bil pa še posebej. Saj je že naslov takšen in kar ponavljal bi ga. *Še vedno sam, Še vedno sam*. Ne vem, a jaz sem pričakoval od opremljevalca zvrhano mero humorja. Vedno sem se obnašal, kot da bi bil sam opremljevalec. Zato sem tudi našel takšne, ki so mi ustrezali, oziroma naj bi bil njihov svet nekako podoben mojemu. In večkrat mi je uspelo, čeprav so prav opremljevalci, to je oblikovalci, zagaten svet. Vedno hočejo dodati kakšen svoj doprinos k opremi in kot po pravilu skoraj obvezno zgrešijo, kar je pravo pravcato prekletstvo, toda prav ta Edi Berk je prekašal prav vse. O izjemah, ki, hvala bogu, obstajajo, tokrat ne bi govoril, pa ne da sem zadovoljen le z gnevom, končno se to vedno obrne proti meni. Kot po pravilu. Jebenti boga.

Ko se je oprema odprla, mi je postalo slabo. Nekaj črnega sem zagledal. Črno plahto in na tej črni plati je bilo še nekaj bolj črnega. Najbrž bi moral reči, da je bilo nekaj sivega in dodati, kako se mi ta sivina upira. Kako me

dobesedno skrivi, zagledal sem pa na naslovnici pojavo, ne morem drugače reči, ki se je krivila na tem svetu. Starec je bil na fotografiji, ja, za fotografijo je šlo in to starec, ki je bil večji, kot je ta zemlja. Vsaj tako sem ga videl, ko se je pasel čez to oblo, podpiral pa se je z leseno palico. O, jebenti boga. Že dolgo nisem bruhal, ni pa manjkalo veliko, da ne bi tega storil, saj me je zajela takšna nepopisna tesnoba, ki je nisem pomnil. Dobro, trdno v spominu imam zasidrano še eno in morda sploh ni tako neumestno, mislim, če jo izdam. Saj sta si slični in celo zelo, ne bom pa o bruhanju, čeprav sem morda to prehitro rekel, tisto zadnje bruhanje je pa bilo, ko sem se nič hudega sluteč peljal z biciklom v mesto in sem še vedno nič hudega sluteč zagledal na Prešernovem spomeniku Jerco Mrzel, ki je pela Prešernove pesmi, spremljala pa jih je s kitaro. Hudo. Meni je postalo od vsega hudega tako slabo, da sem bruhal. Pustimo detajle, res je, da sem to izvedel elegantno, da se nisem posvinjal in da sem bil od takrat previden in se nisem nikdar več peljal mimo omenjenega spomenika, kot je tudi res, če lahko k temu dodam, da sem bil za tisto bruhanje kaznovan, saj se mi je Jerca Mrzel tako upirala, da sem bil vsaj v najhujših sanjah kaznovan. In kako se izražajo, če sem že pri tem. Ja, v najhujših morah se prebudim na ulici, ki nosi ime Ulica Jerce Mrzel, kar pa že predstavlja strahoto samo po sebi, nesramen bi pa bil, če bi še kaj dodal, ker k njenemu imenu spada obvezno še eno, skratka če le pomislim, na kateri ulici se vse zbudim, to pa bi bile že podrobnosti, s katerimi se vsaj zaenkrat še ne bi ubadal, ker imen je ogromno, vsaj zares veliko, in veliko je tudi ulic, da ne rečem, da jih bo vedno več, tudi neimenovanih, zato pustimo to. Edi Berk pa mi je omogočil, dobro, slab izraz, naslednje bruhanje, in takoj že lahko rečem, da se na njegovi ulici še nisem zbudil, niti v sanjah,

zato moram biti malo bolj blag, ko ga obravnavam, da se mi ne bo kaj maščevalo, ker prav zares nikoli ne veš, kdo te kje preseneti. Grozno. Povsem me je zvil in s kakšnim strahom in trepetom sem zrl v monitor. Prav zamižal sem. Ne vem, morda sem upal, da bo medtem tista prikazen izginila. Ni in le kako bi. Celo obratno. Vedno bolj ostra je postajala, lahko bi rekel, da vedno bolj izrazita. Poskušal sem se umiriti. Kako me je Edi Berk zadel. V tem je bila vsa tragedija in groza. Kako posrečeno me je našel. Sicer nisem nič vedel o njem, ni bilo pa rečeno, da sem bil tudi jaz za njega uganka. Tudi te reči se bodo razjasnile, buljil pa sem v tisto pojavo na monitorju. Sivo. Vso pogreznjeno vase. Čez ves svet. Takšen sem potem? Starček, s starčevsko palico, vse naokrog mene je sivo. Niti ene barve. Vse sivo in kot da bi imel tudi plesen med prsti, o kateri bo na teh straneh gotovo še kaj govora. Srhljivo. Najmanj tako, ampak to je bilo treba preprečiti. Kot da bi lovil zadnji vlak, da se ne bi izdal. In ne bom še zaupal, kaj naj bi bilo to, toda takšne knjige, mislim s takšno opremo, to bi bil pa že poraz na celi črti. Ukrepal sem. Takoj in še prej sem zbrskal telefonsko številko cenjenega opremljevalca in se zmenil z njim. Jasno in glasno sem mu povedal, da je njegova oprema en drek vredna. Začuda niti ni preveč oporekal in je pristal na sestanek v njegovem studiu. In lahko bi se znesel nad opremljevalci. Posebej so mi šli na jetra in še bolj zaradi tega, ker so vsi po vrsti prav neverjetno obvladali denar. Kot da bi bili na tem področju zakladi, jebenti boga, čeprav mi je vse jasno in si ne delam nobenih utvar. Nekje je denar, nekje ga pa ni. Vedno je bilo tako in tudi bo, ne govorim pa še, da je literatura zvrst, ki je v zatonu. Saj mi je vseeno, težava v našem prostoru je bila bolj ta, da se niso literati nikoli držali cenikov. Potem pa imaš, čeprav je seveda nekaterim pišočim prav ustrezalo to stanje, saj so

lahko stokali, stokali in še enkrat stokali. Cenikov se pa ni držal nihče. Pri oblikovalcih se po mojem ni to nikoli pripetilo. Čeprav so med njimi gnusni spori, so se vsaj tega držali, ne pa literati. Besen postanem, če se spomnim, kako je Ivo Svetina pristal na honorar dvesto starih jurjev pri Literi, čeprav le za pesniško zbirko in čeprav imam o taistih pesniških zbirkah svoje mnenje, gotovo pa nakazujem, da je najbrž še to preveč, a pri cenikih smo, skratka, če je pristal na dvesto starih jurjev, potem je podpisal smrtno obsodbo tudi drugim, pomeni, da po tistem ni nihče več dobil kot Svetini ponujeni honorar. In ne vem, če je potrebno govoriti, zakaj je honorar sprejel. Saj je več kot jasno. Ti fantje se selijo kar naprej po enih imenitnih službicah, ki so predvsem dobro plačane, in jim je potem vseeno, za koliko prodajo svoj rokopis, a lahko bi vedeli vsaj to, da potem druge zapečatijo ali vsaj tiste, ki nimajo službic. Jebi ga, Svetina se je lahko usedel za tisti honorar in odplul denimo v Grčijo in nadaljeval s svojim grškim opusom, da mu ga ni bilo treba nadaljevati doma, kjer pa morajo drugi s taistim honorarjem plačevati položnice, torej je svet, kjer je tudi Grčija, lahko kar naenkrat neumljen. Predvsem takšen je, ne sme pa izpasti, da sem se popasel na Svetini, še hujši primeri so, me pa zajema obenem strah, pravi preplah, da sem vseeno preveč rekel in da se bom že jutri denimo ves poten zbudil v spanju, ker se bom zbudil na Svetinovi. Kar se te ulice tiče, pa počasi, ker bi me gotovo taisti avtor poiskal in me že isti trenutek izselil z nje, a še bolj počasi. K Ivu Svetini se bom pa še vrnil, a najprej se moram odpraviti k Berku, ki mi je sprožil te spomine. Skoraj bi lahko stavil, kje je njegov studio. Jasno, v Stari Ljubljani. Tudi o tem bi lahko veliko, a zdi se mi odveč, lahko pa navedem prihod v stari del mesta, kjer se je bohotila hiša ob Ljubljanci, v kateri je imel za svoje

dejavnosti najete, ali pa so bila celo v njegovi lasti, prostore naš oblikovalec. Ko rečem naš, rečem zaradi tega, ker sem ga omenil. Postopek sem že poznal, namreč prepričan sem bil, da bom moral nekajkrat pozvoniti in da mi ne bo odprl on osebno, temveč najmanj kakšna študentka. Nisem se motil. Odprla mi je neka pička, ki sem jo na videz poznal, arhitektka ali kaj podobnega, gledala je pa mimo mene. Kam pa drugam, me je pa spreletel srh, namreč če je mogoče videla opremo za *Še vedno sam*. Potem bi bil pečen, a v tem primeru bi moral biti deležen vsaj kakšnega posmeha, očitno pa nisem bil niti tega vreden. Komajda je spravila besedico iz ust, naj mojstra počakam v nekakšni sprejemnici. Običajen postopek sicer, potem je pa že izginila. Usedel sem se in čakal oblikovalca, saj je to pri njih običajen postopek, da ti vlije nekoliko strahospoštovanje v kosti, a kaj, ko ne sodim v tovrstno sorto ljudi. Saj očitno v nobeno in kot da to razčiščujem. Oziral sem se naokrog, pogled mi je vedno bolj pristajal na buteljkah, ki jih je bilo v izobilju. In nekakšne etikete so imele. Ne v pomenu belo in črno vino, temveč so bile bolj umetniške. Stavil bi lahko, da so bile delo Edija Berka, a kaj sem rekel. Delo? Le kakšno delo? Sprdanje, ja, to pa že. In kako so lahko vinogradniki postali tako bedni. Snobovski svet, sicer nepravi izraz, ki se norčuje iz vsega živega, čeprav so prepričani, da počnejo ravno obratno. Zagabi se ti vino. Še vino in pravi podvig bi se mi zdel piti kakšno takšno buteljko. Podobno je s knjigami. Eno samo sprenevedanje, čeprav roko na srce. Tudi jaz nisem nedolžen. Tudi mene ni zanimala vsebina, temveč očitno zgolj embalaža, torej sem bil na istem bregu kot Berk. Nedvomno, zato me je začelo že zanimati, kako se bom obnašal, ko bi mi ponudil buteljko za domov. Bi jo sprejel ali odklonil? Hočem povedati, da sem postajal živčen. Tiste buteljke so me delale še

bolj takšnega, končno zakaj pa bi me mojster pustil čakati. Meni ni s tem zbudil nobenega spoštovanja, še manj strahospoštovanja in ni čudno, da sem že hitel po tistem studiu, da ga zalotim. Prepričan sem bil namreč, da me je pustil čakati in da je takšen napisan, ali pa zaradi mene tudi nenapisan, protokol. Jasno, pustil me je čakati. Rokovala sva se, kljub temu da sem ga pri priči napizdil. Pustimo detajle, a jaz nisem bil iz tistega sveta. Zato ni bilo čudno niti zmrdovanje tiste njegove podrejene. Zaradi mene je bila lahko tudi nadrejena.

»Kaj si ga sral z opremo?« sem tulil.

»Nisem prebral rokopisa,« se je nekaj vlekel nazaj.

»Saj ga niti ni treba!« sem še vedno glasno govoril, pa ne da bi ga hotel preglasiti, sem ga pa gledal, kako je bil oblečen. Za nikamor ni bil ali pa za svoj krog, torej tudi jaz nisem bil za nikamor, najbolj so mi pa šla na živce njegova modna očala. Stavil bi lahko, da so bila brez dioptrije. Ne, ne, vedel je, da z mano ne bo pogovora. Pokazal mi je mizo, kjer so bile razmeščene že druge fotografije, ki naj bi sodile pod naslov *Še vedno sam*. In če bi bile vsaj njegovo delo. Snel jih je z interneta. Tudi tistega starca ni pustil na miru in mi ga je enostavno serviral. Bedno, ima me, da bi se znesel nad oblikovalci, gotovo pa bi to storil zaradi ljubosumnosti, ker nekaj, malo sem že nakazal, prekleto dobro obvladajo, pognal sem se pa med fotografije in kmalu eno izbral. Ne vem, če naj zaupam, kaj je bilo na njej, končno pa ni nobena skrivnost, ker knjiga je izšla in jo gotovo imajo vsaj v kakšni knjižnici. Skratka, zelo preprosto, pa spet ne govorim, kako se je ena prav ponujala, gotovo pa hočem izpostaviti, kako so bile prav vse primernejše kot tista, ki jo je bil on izbral. Dobro, na njej je avtomobil, športni, in to je tudi vse. Tako zelo preprosto je lahko opremljanje knjig, ne govorim, da je opremljanje

česa drugega bolj zahtevno, in po glavi mi je rojilo le naslednje, zakaj se nisem v življenju, ja, v življenju na sploh lotil česa bolj ustreznega, česa bolj pametnega, saj bi imel vsaj denar, če ga ne bi imel celo na pretek, kot pa vemo, je bil vedno prav denar sveta gospodar, kar se iz dneva v dan vedno bolj potrjuje. Le po računalniški opremi studia sem se ozrl in sem bil vedno manjši, Berk je pa briljiral. Kurc, bil je v svojih prostorih, sploh pa ni bilo tako, da bi hotel tekrovati z njim, neobčutljiv bi bil pa tudi, če razkošja ne bi opazil. Ne vem, kako je prišel do tega, a nagovoril me je, koliko v bistvu dobim za rokopis, oziroma koliko bom dobil za naslov *Še vedno sam*. Zadel me je. Natančno, in prav o tem bom govoril na teh straneh, da ne rečem danes. Šele tedaj sem se začel zavedati bede vsega, spet pa ne govorim, da se je druge dni ne. In pritisk mi je narasel, ko sem pomislil, da dobi Edi več za opremo kot jaz za celotno knjigo. Ne bi pa o tem, da ni pravice na tem svetu, in blagor mu. Še bolj živčen sem postal, predlagal pa mi je, da me povabi na kavo. Zakaj pa ne in bal sem se tudi naslednjega, kar sem že omenil. Nekaj sem zastokal o buteljkah in je pri priči izbral eno. Govoril je celo, mislim, drznil si je, nekaj o pozni trgatvi, kot da bi imel opravka z največjim bebcem, ki sem bil takrat seveda jaz. Kaj pa mene brigajo pozne trgatve, izbral mi je skratka buteljko in zakorakala sva v bližnji lokal, kjer pa ni bilo dobro. Saj tudi prej ni bilo, a Berk je kmalu ugotovil, da ima opravka s cerkveno mišjo, ki sem bil seveda spet kdo drug kot jaz. In se je pasel po meni. Kot da bi bil malo mazohist, bil sem mu na razpolago, ko me je hotel šarmirati z vsemogočimi nastopi, kot da bi me hotel prizadeti, a imel je smolo, če bi pa to govoril, mislim, zakaj jo je imel, potem bi se branil, do česar mi pa seveda ni, kot nisem niti takrat čutil za to nobene potrebe. A včasih je

zanimivo prisluhniti, kako se odvija neki drug svet, ki niti ni tako prekleto drug, še posebej, če se odvija za isto mizo. In zaradi takšnih, kot sem bil jaz tisto dopoldne, pravzaprav tudi obstaja. Drugače bi pognili, mislim, če ne bi imeli tako dovtetnih poslušalcev. Gotovo sem dajal tak vtis, recimo, da so me bila samo ušesa. Saj je bilo zanimivo, ko ti nekdo razlaga o belem svetu in to tako, kot da te ne bi bilo, zato še enkrat. Zaradi takšnih, kot sem bil jaz v tistih trenutkih, je lahko takšen svet sploh obstajal in to kljub temu, da sem bil prekleto odsoten in sem premišljeval o vsem prej kot o tistem, kar mi je ponujal. In to je bilo jadranje v izbrani družbi, večerje v prav tako izbrani družbi, govoril je tudi o posebnih klubih, ki morajo biti za še bolj izbrane družbe in le za peščico ljudi, govoril je o degustacijah, o vinarjih, vmes je klical svojo služkinjo in vse skupaj je bilo res za popizdit, a jaz nisem popizdil, čeprav sem bil dodobra, če ne že čisto, zagrenjen. In mi niti ne pomaga, če sem bil upravičeno odsoten, saj me je zares preganjalo povsem nekaj tretjega. Prej ali slej bi se moral spopasti s tem in kot je kazalo, naj bi res kmalu prišlo do končnega obračuna, če je seveda kakšen dokončen, a vsaj ura resnice se je nakazovala. In prekleti Edi Berk. Kot da bi vedel, kaj mi je rojilo po glavi, čeprav če sedaj pomislim, nisem o tem spregovoril niti besedice. Mislim, rekel sem mu že, da mu rokopisa ni treba prebrati, ampak ali sem se izdal ali se nisem. Končno mi pa ne bi verjel in brez strahu, da bi se zbudil na ulici Edija Berka, lahko priznam, da sem ga imel za kaj takega za preveč butastega. Počasi sem začel jemati slovo. Kako sem to rekel, a dovolj sem imel pogovora, ki je bil bolj soočenje s samim sabo. Dobro me je prečital, prekleti Berk, ali pa sem bil le tako prozoren. Vstala sva in se rokovala. Buteljko sem odklonil. Kot da bi tudi to pričakoval. Opravičil sem se, da ne morem